

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kosmeettisista valmisteista ja laiksi rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä toukokuuta 2013 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kosmeettisista valmisteista ja laiksi rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 49/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Marilla Lahtinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- tullilylitarkastaja Jonna Neffling, Tullilaboratorio

- lakimies Pauliina Kanerva, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- toimitusjohtaja Sari Karjomaa, Teknokemian Yhdistys ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Itä-Suomen aluehallintovirasto
- Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kosmeettisista valmisteista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Uudella lailla pantaisiin täytäntöön kosmeettisia valmisteita koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus.

EU:n kosmetiikka-asetuksessa säädetään kosmeettisten valmisteiden valmistuksesta, markkinoille saattamisesta ja markkinoilla saataville asettamisesta. Asetus velvoittaa yrityksiä sellaisenaan. Kansalliseen lakiin sisällytettäisiin EU:n kosmetiikka-asetuksen valvontaa, toimivaltaisia viranomaisia ja seuraamuksia koskevat

säännökset sekä kosmeettisten valmisteiden pakkausmerkintöjä ja Suomessa säilytettäviä tuotetietoja koskevat kielivaatimukset.

Rikoslain terveysrikosta koskevaan säännökseen lisättäisiin viittaus ehdotettavaan lakiin kosmeettisista valmisteista ja EU:n kosmetiikka-asetukseen.

Lalla kumottaisiin nykyisin voimassa oleva laki kosmeettisista valmisteista.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 11 päivänä heinäkuuta 2013, jolloin EU:n uutta kosmetiikka-asetusta aletaan täysimääräisesti soveltaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Ehdotuksen tarkoituksena on säätää EU:n kosmetiikka-asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Asetuksen mukaisesti kansallisesti on säädettävä toimivaltaisista viranomaisista, valvonnasta, seuraamuksista ja kielivaatimuksista. Valiokunta esittää, että lakiehdotukset hyväksytään seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen mukaisesti kansalliset valvontatehtävät keskitetään Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) ja Tullille. Nämä tahot nimettäisiin myös EU:n kosmetiikka-asetuksessa tarkoitetuiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Tukes korvaisi kuntien ja aluehallintoviranomaisten vastuulla olleen markkinavalvonnan. Tulli jatkaisi nykyisiä tehtäviään tuonnin valvonnassa. Lisäksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean valvontavastuu laajennettaisiin koskemaan hyvän laboratoriokäytännön noudattamisen valvontaa myös kosmeettisten aineiden osalta. Talousvaliokunta pitää ehdotettua viranomaistoimivallanjakoa perusteltuna. Keskittämällä markkinavalvonta Tukeisiin voidaan hyödyntää siellä jo olevaa alan osaamista.

Esityksen toinen keskeinen muutos on säätää erikseen kosmeettisia valmisteita koskevasta valvonnasta. Nykyisin näiden tuotteiden turvallisuutta on valvottu kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) nojalla. Käytännössä valvontakeinot pysyvät suurelta osin nykyisen kaltaisina. Tukesin vastuulla oleva valvonta tulee painottumaan markkinoilla olevien kosmeettisten valmisteiden valvontaan ja EU:n kosmetiikka-asetuksessa säädettyjen, turvallisuuteen liittyvien vaatimusten noudattamisen varmistamiseen. Valvontaa on mahdollista tehdä riskiperusteisesti. Talousvaliokunta painottaa, että valvonnassa tulee ottaa maan eri osat tasapuolisesti huomioon. Tullin vastuulla oleva tuonnin valvonta jatkuisi nykyisessä muodossaan. Valvonta on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi. Esimerkiksi vuonna 2012 tullissa tutkituista yhteensä 119 näytteestä hieman yli puolesta löytyi puutteita. Niistä suurin osa liittyi pakkausmerkintöihin, joilla on tärkeä

informaatioarvo mm. allergioista ja yliherkkyydestä kärsiville.

Esitys sisältää myös kosmetiikka-asetuksen edellyttämät asianmukaiset ehdotukset sanktioinnin osalta. Kosmetiikkarikkomuksesta säädetäisiin kosmeettisista valmisteista annettavassa laissa ja rikoslakia muutettaisiin laajentamalla terveysrikoksen tunnusmerkistöä.

Talousvaliokunta katsoo, että ehdotettu sääntely luo toimivat puitteet tehokkaalle valvonnalle ja turvallisten kosmetiikkatuotteiden kaupalle. Valiokunta esittää, että 1. lakiehdotukseen tehdään jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteissa tarkemmin kuvatut, pääosin teknisluonteiset muutokset.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luvun 2 §. Suhde muihin säädöksiin. Pykälässä ja sen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 14/I) todetaan 4 momentin osalta virheellisesti, että kosmeettisten valmisteiden markkinointia koskevien väittämien valvonnasta säädetään mm. sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978). Talousvaliokunta toteaa, ettei edellä mainittuun lakiin sisälly pykälässä tarkoitettua valvontasäännöstä, vaan tuomioistuimelle on asetettu velvoite saattaa riita-asian haastehakemuksesta tieto kuluttaja-asiamiehelle (10 b §) ja varata rikosasiassa kuluttaja-asiamiehelle mahdollisuus tulla kuulluksi (11 §). Edellä olevan perusteella valiokunta esittää 4 momenttia muutettavaksi siten, että momentista poistetaan viittaus sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin.

2 luvun 6 §. Viranomaisten yhteistyö. Pykälää esitetään muutettavaksi samoin perustein kuin edellä 1 luvun 2 §:n osalta on esitetty. Sekä pykälässä että sen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 16/II) todetaan virheellisesti, että kuluttaja-asiamies valvoo sekä kuluttajansuojalain että sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain noudattamista. Valiokunta

esittää, että valvontaa koskeva säädösviittaus kohdistetaan vain kuluttajansuojalain valvon-
nasta vastaaviin viranomaisiin.

3 luvun 13 §. Oikeus saada tietoja ja tehdä tarkastuksia. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa valvontaviranomaisen oikeudesta saada tietoja. Valiokunta esittää, että 1 momentin toinen virke poistetaan, koska sama asiasisältö sisältyy jo momentin ensimmäiseen virkkeeseen.

Pykälän 1 momentissa säädetään myös henkilötietojen luovuttamisen välttämättömyysedellytyksestä. Tämänkaltaisen välttämättömyysedellytys on liitetty oikeuskäytännössä erityisesti tilanteisiin, joissa luovutettavien tietojen sisältöä ei pystytä laissa täsmentämään tarkasti ja tiedot saattavat olla erityisen suojattavia, kuten arkaluonteiset tiedot. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetut henkilöihin liittyvät tiedot eivät ole sellaisia, että niiden luovuttamiseen on liitettävä välttämättömyysedellytys. Tämän vuoksi talousvaliokunta esittää, että pykälän 1 momentin viimeinen virke poistetaan.

3 luvun 16 §. Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta sekä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Vastaavalla tavalla kuin edellä 13 §:n 1 momentin osalta on todettu, eivät säännöksessä tarkoitetut henkilöihin liittyvät tiedot ole sellaisia, että niiden luovuttamiseen on liitettävä välttämättömyysedellytys. Talousvaliokunta esittää, että 1 momentin viimeinen virke poistetaan.

3 luvun 18 §. Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishukka. Pykälän 3 momentissa säädetään 7 §:n nojalla teetetystä toimenpiteestä aiheutuvien kulujen perimisestä. Momentin sääntely on päällekkäinen uhkasakkolain sääntelyn kanssa, minkä vuoksi valiokunta esittää, että 3 momentti poistetaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kosmeettisista valmisteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 §

Suhde muihin säädöksiin

(1—3 mom. kuten HE)
Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, kosmeettisten valmisteiden markkinointia koske-

vien väittämien valvonnasta säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978). *(poist.)*
(5 mom. kuten HE)

2 luku

Viranomaisten tehtävät

3—5 §
(Kuten HE)

6 §

Viranomaisten yhteistyö

EU:n kosmetiikka-asetuksen 20 artiklan mukaisessa valvonnassa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tulli ja *kuluttajansuojalain* noudattamista valvovat viranomaiset tekevät tarkoituksenmukaista yhteistyötä keskenään.

3 luku

Valvontaviranomaisen valvontakeinot ja muutoksenhaku

7—12 §
(Kuten HE)

13 §

Oikeus saada tietoja ja tehdä tarkastuksia

Valvontaviranomaisella on salassapitosäätöjen estämättä oikeus saada nähtäväkseen tämän lain sekä EU:n kosmetiikka-asetuksen noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta ja muulta henkilöltä, joita tämän lain ja sen nojalla annettujen sääntöjen sekä Euroopan unionin kosmetiikkasäädännön velvoitteet koskevat. *(Poist.)*
(2 mom. kuten HE)

14 ja 15 §
(Kuten HE)

16 §

Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta sekä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja

Tämän lain ja EU:n kosmetiikka-asetuksen noudattamista valvovilla viranomaisilla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäätöjen ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada esitutkinnan tai valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja toiselta valvontaviranomaiselta ja käyttää toisen hankkimia näytteitä valvonnan kannalta tarpeellisiin tutkimuksiin. *(Poist.)*
(2 mom. kuten HE)

17 §
(Kuten HE)

18 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishukka

(1 ja 2 mom. kuten HE)
(3 mom. *poist.*)

19 ja 20 §
(Kuten HE)

4 luku

Kosmeettisia valmisteita koskevat vaatimukset

21 ja 22 §
(Kuten HE)

5 luku

Rangaistukset

23 ja 24 §
(Kuten HE)

6 luku

Voimaantulo

25 ja 26 §
(Kuten HE)

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Jukka Kärnä /sd
vpj.	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Päivi Lipponen /sd
jäs.	Lars Erik Gästgivars /r	Jari Myllykoski /vas
	Teuvo Hakkarainen /ps	Martti Mölsä /ps
	Antti Kaikkonen /kesk (osittain)	Sirpa Paatero /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Arto Pirttilahti /kesk
	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osittain)	Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.